

poročil v „Biblioteki Warszawski“, kjer je med drugim priobčil temeljito oceno takrat izdanih poljskih prevodov Cicerona in Horacija, kakor tudi poročila o celoletnem novelističnem in dramatičnem delovanju. L. 1872. je postal sodelavec in ud uredništva dveh organov tako imenovanih „mladih“, in sicer ravnokar osnovane „Nive“ ter „Opiekuna Domovega“. V „Nivi“ je priobčil Chmielowski v članku z naslovom: „Utilitaryzm w literaturze“ prvič svoj program, kateremu je ostal zvest do smrti. L. 1873. je odpotoval v Lipsko, kjer je za razpravo „Ueber die organischen Bedingungen der Entstehung des Willens“ dobil naslov doktorja modroslovja. Plod njegovih modroslovnih studij sta bili razpravi: „Geneza fantazyi“ (Varšava 1874) ter „Artyści i artyzm“ (Niwa 1873), na kar je posvetil vse svoje moči književnosti. Pridobivši si čimdalje večje priznanje, je razširil zlasti svoj kritični delokrog ter priobčeval v številnih varšavskih časopisih razprave in ocene, med drugimi zlasti v ravnokar osnovanem „Ateneu“, kateremu je postal l. 1880. celo urednik. Celih 18 let je deloval na tem polju ter objavljaj dolgo vrsto študij in neštivilno množico drobnih ocen in poročil, obsegajočih skoro vso sodobno produkcijo beletristično in kritično-literarno. Z zaslužkom svojega peresa in z lekcijami o književnosti, ki jih je imel v raznih varšavskih zavodih, je prislužil sebi in svoji številni rodbini potrebni vsakdanji kruh. L. 1883. je bil imenovan za profesorja poljske književnosti na varšavskem vseučilišču, toda suščeča katastrofa, ki je ugonobila nadeje občinstva, mu je izpodbila tudi učiteljski stolec. Chmielowski bi bil moral predavati o poljski književnosti po rusko, česar pa ni hotel, marveč se je rajši odpovedal profesuri. Naučnih del je napisal Chmielowski okolo 60 zvezkov. Tu navajamo samo najodličnejše, kakor: „Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego“ (1873), „Goethe, zarys biograficzno-literacki“ (1885), „Naszi powieściopisarze“ (1881 i 1887), „Józef Ignacy Kraszewski“ (1886), „Autorki Polskie“ (1885), „Adam Mickiewicz, zarys biograficzno-literacki“ (1886), „Liberalizm i obskurantyzm“ (1882), „Literatura polska ostatnich lat dwudziestu“ (1889), „Obraz literatury powszechniej w streszczeniu i przykładach“ (1894), „Współcześni poeci polscy“ (1895), „Nasza literatura dramatyczna“ (1897), „Filozoficzne poglądy Mickiewicza“ (1898) ter zlasti „Historia literatury polskiej“, ki obsega šest debelih zvezkov. Pogreba Petra Chmielowskega dné 25. aprila se je udeležilo skoro vse v Lvovu bivajoče razumništvo ter neštivilna množica občinstva, in nad odprtím grobom so imeli govore: g. dekan dr. Ochenskowski, dr. Bronisław Gubrynowicz, ter akademika Prószyński in Downarowicz. Vdova pokojnikova je ob tem času prejela okolo 400 brzojavk in sožalnih pism.

Antoni Pietkiewicz, znan pod pseudonimom Adam Pług, pesnik in pisatelj, je preminil dné 2. novembra v Varšavi. Porojen dné 23. oktobra 1823. v

vasi Zamostje, v Minski guberniji, je obiskoval nekaj časa gimnazijo v Slucku, nato pa se je podal na vseučilišče v Kijev. Zapustivši vseučilišče se je nastanil kot domač učitelj v Podoljski guberniji, kjer je potem učil mladino in se deloma ukvarjal s poljedelstvom do 1874 leta, ko je došel v Varšavo, katere ni zapustil več do svoje smrti. L. 1847. je bilo natisnjeno v Vilni prvo delo Adama Pługa: „Wigilja sw. Jana“, na kar je sledila še cela vrsta drugih, kakor: „Spowiedź mego przyjaciela“ (1848), „Dzieciobojca“ (1851), „Zaraza“ (1852), „Głowa i serce“ (1853), „Marcin Futornik“, „Wspomnienia pana Jakoba“, „Dziwak“, „Dni doroczne na Litwie“ (1854), „Kłosy z rodzinnej niwy“ (1856), „Pamiętki domowe“ (1858), „Duch i krew“ (1859), „Oficjaliści“ (1873), „Sroczka“ (1867), „Bakalarze“ (1869–1874), „Historja o matce“ (1876). Od l. 1875. je bil sourednik, od leta 1879. pa urednik „Kłosów“ do l. 1890. Od leta 1891. pa do svoje smrti je bil urednik „Velike ilustrirane enciklopedije“. Pług se sicer ni odlikoval z velikim talentom, vendar so njegove povesti navdahnjene z narodnim duhom ter prešinjene z veliko ljubeznijo do svojega naroda. Radi tega mu je tudi zagotovljen med Poljaki hvaležen spomin.

Aleksander Nikolajevič Pypin, sloviti slovanski literarni zgodovinar, praznuje v kratkem petdesetletneco svojega slovstvenega delovanja. Rojen je bil l. 1833. v Saratovu in l. 1854. objavil svoje prvo delo „Slovar k novgorodskemu letopisu“. Učeni Rus je šel na daljša znanstvena potovanja, da se seznanj z drugimi slovanskimi narodi. L. 1860. je bil imenovan za profesorja na petrograškem vseučilišču. Vsled političnega preganjanja je izgubil to službo, a že tedaj je sodeloval pri „Sovremenniku“ in je ustanovil „Věstnik Evropy“, pri katerem je še sedaj eden najodličnejših sotrudnikov. Ta list, ki se bori za novega, svobodnejšega duha v Rusiji, je objavil mnogo njegovih najboljših člankov. Proučavanju ruske literature je posvetil Pypin svoje najčilejše moči. Doba carja Aleksandra I. in literarno gibanje od onega časa pa do srede prejšnjega stoletja je našlo šele v Pypinu pravega zgodovinarja. Njegova „Istorija ruskoj literatury“ je izšla v štirih knjigah v letih 1898 in 1899. Širjemu slovanskemu krogu je pa postal Pypin znan po „Zgodovini slovanskih literatur“, katero je spisal skupno s Poljakom Spasowiczem. Pypina odlikuje kritična objektivnost in hladna analiza.

Zbrani spisi A. K. Šellerja-Mihajlova in I. F. Gorbunova v ruskem prevodu. Ruski ilustrirani tednik „Niva“ prinaša letos kot brezplačno prilogo svojim cenj. naročnikom 20 zvezkov zbranih spisov Šellerja-Mihajlova, 4 zvezke I. F. Gorbunova in 16 zvezkov H. Heineja. Zlasti prvi pisatelj je napisal nenavadno mnogo, rusko narodno življenje podrobno opisujočih romanov, kakor: „Gni-

lyja bolota“, „Žizn Šupova“, „Lěsy rubjat, ščepki letjat“, „Milyje bezdeljniki“, „Gol“ itd. Vseh spisov tega pisatelja je 40 zvezkov, ali nad 10.400 strani. Nova izdaja je tako urejena, da dobé naročniki „Nive“ vse gradivo v dveh letih. „Niva“ stane s prilogami vred na leto 12 rubljev.

Illustrirrovannaja biblioteka „Nivy“ za 1904.

V tej zbirki izide v letošnjem letu „Boljšoj vsemirnyj nastolnyj atlas Marksa“, pod uredništvom profesorja E. I. Petra in I. M. Šokalskega. Ta atlant bo obsegal 210 kart na dvojnatih tablicah „in folio“ ter bo izhajal v mesečnih snopičih po pet kart v enem; k poslednjemu sešitu bo priložen popoln alfabetičen imenik kakik 250.000 geografičnih imen. Naročnina za vse delo znaša za naročnike izven Rusije 16 rub.

Statistika knjig tiskanih v Rusiji. L. 1887. je bilo v Rusiji natisnjenih 18,540.390 izvodov knjig; l. 1888. 17,395 050 izvodov; l. 1889. 18,777.891 izvodov; l. 1890. 18,353.126 izvodov; l. 1891. 22,918.105 izvodov; l. 1892. 24,819.933 izvodov; l. 1893. 27,224.903 izvodov; l. 1895. 35,512.814 izvodov; l. 1898. 44,221.864 izvodov; l. 1901. 58,529.480 izvodov knjig. Iz Francije se je izvozilo leta 1899. knjig za 14 milijonov frankov, l. 1901. pa le za 11 milijonov frankov. Iz Nemčije se je izvozilo l. 1901. za 84 1/2 milijona mark knjig, l. 1902. pa le za 79,392 000 milijona mark. V Rusijo samo je bilo odposlanih knjig za 6 milijonov mark, iz Rusije v Nemčijo pa le za 851.000 mark. Iz teh števil je razvidno, za koliko nadkriljuje še danes nemški književni trg druge dežele.

Rusko - japonska vojska.

Danes prinašamo več slik z bojišča. Na str. 31. je pogled na Bajkalsko jezero. To jezero je Rusom prizadejalo že mnogo truda. Čez led so naredili železnico, ki je dva meseca prevažala vojaštvo. Maja meseca se je začel led tajati, in morali so ga lomiti s takozvanimi ledolomi, da so mogle pluti ladje. Zdaj pa grade okoli jezera železnico, ki bo dovršena do srede avgusta. Manjka še sedem krajših predorov. Naša slika nam kaže jezero v poletnem času. Krasna okolica! To obrežje nas spominja divne okolice Gardskega jezera. A pozimi je tu gorje — kajti zima traja tukaj osem do devet mesecev.

Čemulpo (str. 305) je glavno korejsko pristanišče v bližini Sōula. Tukaj so Japonci napadli „Korejca“ in „Varjaga“, da oprosté pristanišče za izkrcavanje japonskih ladij. Naša slika str. 376 nam pa kaže, kako Japonci slikajo pogubo teh dveh nesrečnih ruskih ladij. Saj je znano, da so Rusi obe ladji sami razstrelili, ko so videli, da se ne moreta braniti proti japonski premoči.

„Petropavlovsk“ (str. 366) je pa ime nesrečni admiralski ladji, s katero se je potopil admiral Markarov. Bila je krasna, velika ladja, opremljena z vsemi najmodernejšimi vojnimi potrebščinami. In ko plove

vun na morje, na čelu celemu ruskemu portartur-skemu brodovju, da začne boj s sovražnikom, se pa nenadoma razleti in v poldrugi minuti potopi z junaškim admiralom vred! Ali je prišel blizu japonski podvodni čoln? Ali je zadela ob mino? To še zdaj ni pojasnjeno. A tudi nad Japonci se maščujejo podmorske mine, to strašno in zavrtno orožje. Potopilo se jim je na isti način, kakor „Petropavlovsk“, več dragocenih ladij, med njimi velika oklop-nica „Hacuse“.

Vojska postaja vedno bolj zanimiva. Na dveh krajih bo prišlo do odločilnega boja. Japonski general Kuroki (glej sliko str. 381) je prekoračil reko Jalu. Tu je po šestdnevni bojih prisilil Ruse pod generaloma Zasuličem in Kaštalinskim, da so se umaknili. Zdaj so se pomaknili čez Fenvančen, kjer je bil tudi vroč boj, proti severu. Okoli Liaojana bo najbrže odločilna bitka, ako Japonci ne bodo spoznali, da so šli predalet. Kajti zdi se, da jih je Kuropatkin

Podadmiral knez Uhtomskij.

nalašč pustil tako daleč, da bi armada generala Kurokija odrezal od juga.

Tačas pa so se Japonci tudi v velikih množicah izkrcavali na polotoku Liaotunu. Port Artur je obdan od sovražnikov. Pristanišče sicer ni popolnoma zaprto s potopljenimi ladjami, a morje naokoli je tako nasuto z minami, da se ne upajo ladje več prosto pluti. Na suhem je pa Japonec Port Artur odrezal popolnoma; trdnjava je oblegana, in vsak čas bomo slišali o novem bombardiranju. Ali se bo Port Artur držal ali ne? Rusi trdijo, da je dobro preskrbljen, in če pogledamo velike kupe zabojev na str. 372, moramo priznati, da Rusi niso opustili ničesar, kar je potrebno za obleganje. To obleganje utegne biti najzanimivejši del cele vojske. Tu bosta obe stranki pokazali vsa tehnična sredstva, kar jih pozna sedanja strategija. Rusija in Japonska mobilizirata vedno dalje, vojska se vedno bolj poostruje in bojišče se razširja. Kaka presenečenja nam neki še prinese bodočnost?